

Wpisany przez Zbyszek

niedziela, 13 grudnia 2015 13:12 - Poprawiony niedziela, 13 grudnia 2015 13:37

Historia powstania MEMORIAŁU datuje się na początek lat dwutysięcznych.

Przypomnijmy fakty:

Przedstawiciele organizacji pozarządowych, stowarzyszeń samorządowych, przedsiębiorstw, instytucji, ludzie nauki, armatorzy, będący Sygnatariuszami -Porozumienia w sprawie wspierania inicjatyw i programów rozwoju gospodarczego Polski w oparciu o walory rzek i Morza Bałtyckiego "Wisła - Odra - Bałtyk" oraz inni przedstawiciele społeczności z dorzecza Wisły, Odry, Pomorza, uczestnicy konferencji zorganizowanej w Senacie RP pt. "Rzeki i Morze Bałtyckie szansą rozwoju Polski" w dniu 5 czerwca 2006 roku, postanowili niniejszy memoriał skierować do Prezydenta RP, Sejmu, Senatu, Prezesa Rady Ministrów oraz władz samorządowych, celem zwrócenia uwagi na zaniedbania i niekorzystne procesy występujące w ostatnich latach w dziedzinie gospodarki wodnej i morskiej, rzutujące w sposób istotny na rozwój gospodarczy Polski.

Kolejny raz MEMORIAŁ został skierowany do władz w 2010 roku.

Na spotkaniu w Belwederze 8 grudnia 2015 roku przedstawiono kolejną poprawioną wersję MEMORIAŁU. Mając na względzie wagę tego dokumentu, poniżej publikujemy pełną jego wersję.

LIGA MORSKA I RZECZNA

ZARZĄD GŁÓWNY

80-828 Gdańsk, Długi Targ 11, tel. (058) 301-32-71, fax (058) 301-40-27

Warszawa dnia 2 listopada 2015 r.

MEMORIAŁ

w sprawie likwidacji zaniedbań i rozwoju wodnych sektorów gospodarki w Polsce.

Wpisany przez Zbyszek

niedziela, 13 grudnia 2015 13:12 - Poprawiony niedziela, 13 grudnia 2015 13:37

Polska przeżywa okres długotrwałej suszy, która dezorganizuje wiele gałęzi gospodarczych. W latach 2009- 2010 dramat rozległych i kosztownych powodzi. Straty materialne i społeczne są bardzo wysokie. Wydarzenia te potwierdzają fakt że woda w naszym kraju jest problemem państwowym i narodowym. Jest podstawowym środkiem do życia. Jest również groźnym żywiołem. Gospodarka wodna jest jedną z najważniejszych gałęzi gospodarczych, od której uzależniony jest nasz byt, bezpieczeństwo i rozwój, a jej infrastruktura należy do podstawowej infrastruktury technicznej kraju.

Dotychczasowy system zarządzania gospodarką wodną jest nieodpowiedni ze względu na jego złożoność i rozdrobnienie. Poszczególne sektory gospodarki wodnej należą do różnych organów i instytucji, których zadania i kompetencje nie przekładają się na wspólną strategię funkcjonowania i rozwoju gospodarki wodnej, a co za tym idzie ochrony przed powodzią oraz złagodzenia skutków suszy w poszczególnych regionach kraju.

Do wadliwego systemu zarządzania należy dołożyć tzw. ekologizację poszczególnych sektorów gospodarki wodnej polegającą na odbieraniu prawa do administrowania rzekami instytucjom wodnym na rzecz organizacji i instytucji ekologicznych. Za szczególnie niewłaściwe należy uznać przypisanie administrowania i utrzymania śródlądowych dróg wodnych Ministrowi Środowiska. Taki stan rzeczy skutkuje wzrostem zagrożeń powodziowych oraz zaniedbań w poszczególnych sektorach gospodarki wodnej. Zamiast likwidacji opóźnień i zaniedbań, gospodarka wodna znajduje się w fazie złożonych procedur ekologicznych i zbędnych dyskusji, czy można modernizować i rozbudowywać infrastrukturę przeciwpowodziową, zbiorniki retencyjne, drogi wodne, elektrownie wodne i studnie głębinowe.

Od wielu lat specjaliści i eksperci związani z gospodarką wodną ostrzegali władze różnych szczebli przed organizacyjnymi zaniedbaniami w gospodarce wodnej, a co za tym idzie bezpieczeństwie powodziowym, zastoju w żegludzie śródlądowej, energetyce wodnej czy turystyce wodnej. Jednym z ważniejszych apeli kierowanych do Władz Rzeczypospolitej Polskiej był "Memoriał w sprawie wód Polski", przygotowany z inicjatywy Ligi Morskiej w 1996 roku. Pod dokumentem tym podpisało się tysiące obywateli z różnych środowisk życia gospodarczego, społecznego, połączonych troską o likwidację zaniedbań we wszystkich sektorach gospodarki wodnej. Od tamtego czasu z inicjatywy środowisk wodnych, kierowane były do Władz RP kolejne memoriały, listy otwarte, apele, by zainteresowano się trudną sytuacją poszczególnych sektorów gospodarki wodnej w Polsce, aby zacząć wreszcie nadrabiać stracony dystans do krajów sąsiadujących.

Spółeczeństwo oczekuje radykalnych zmian w zarządzaniu i podejściu do gospodarki wodnej, bezpieczeństwa powodziowego, zabezpieczenia przed suszą, rozwoju żeglugi śródlądowej, energetyki wodnej, turystyki i rekreacji wodnej.

Polska ma do rozwiązania więcej problemów dotyczących gospodarki wodnej w sprawach powodziowych niż kraje Unii Europejskiej. Wdrażanie dyrektyw unijnych nie wyeliminuje spraw zaległych koniecznych do naprawienia.

Niektóre problemy gospodarki wodnej w Dorzeczu Wisły nie zostały rozwiązane od czasów zaborów, gdy Wisła była administrowana przez trzy państwa zaborcze.

Za główne cele gospodarki wodnej uznaje się:

- poprawę stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ochronę przed zniszczeniami powodziowymi, podtopieniami,
- zapewnienie ludności i gospodarce narodowej potrzebnych ilości wody o odpowiedniej

Wpisany przez Zbyszek

niedziela, 13 grudnia 2015 13:12 - Poprawiony niedziela, 13 grudnia 2015 13:37

---

jakości,

- poprawę stosunków wodnych na obszarach wykorzystywanych rolniczo dla zapewnienia odpowiedniego dla produkcji roślinnej nawilgocenia gleby,
- zabudowę i regulację rzek dostosowaną do potrzeb ochrony przeciwpowodziowej transportu wodnego, energetyki wodnej, jak również potrzeb społecznych w zakresie rekreacji i turystyki.

Podczas wielu konferencji, sympozjów, narad, grupa ekspertów i specjalistów wypracowała następujące propozycje zmian i działań, mające na celu likwidację zaniedbań i rozwój szeroko pojętej gospodarki wodnej.

Pakiet proponowanych zmian i programów :

I. Organizacja , zarządzanie ,przepisy prawne.

1. Podniesienie problemów gospodarki wodnej do poziomu ważnych spraw gospodarczych i społecznych w Polsce, przez powołanie odrębnego resortu, któremu należy podporządkować wszystkie sektory wodne:

- gospodarkę wodną,
- drogi wodne, żeglugę śródlądową,
- sprawy przeciwpowodziowe,
- energetykę wodną,
- turystykę wodną,

Nowy resort, Ministerstwo Gospodarki Wodnej, należy podporządkować Prezesowi Rady Ministrów.

2. Podporządkowanie Ministrowi Gospodarki Wodnej wszystkich ważnych budowli hydrotechnicznych, przeciwpowodziowych i dróg wodnych.

3. Wyłączenie głównych rzek posiadających status drogi wodnej z programu "Natura 2000".

4. Dokonanie zmian w przepisach prawnych, blokujących rozwój gospodarki wodnej, bezpieczeństwa powodziowego, żeglugi śródlądowej, energetyki wodnej, turystyki wodnej.

5. Wprowadzenie koniecznych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, eliminujących ograniczenia związane z zagrożeniem powodziowym oraz budową nowych ujęć wodnych.

II. Bezpieczeństwo ilościowe i jakościowe wód powierzchniowych i podziemnych.

1. Przygotowanie i wdrożenie wieloletniego programu poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych.

2. Przygotowanie i wdrożenie wieloletniego programu budowy zbiorników retencyjnych oraz studni głębinowych.

III. Zabezpieczenie przed powodzią.

1. Opracowanie i wdrożenie wieloletniego programu zabezpieczenia kraju przed powodzią, przewidującego modernizację i rozbudowę infrastruktury powodziowej.

2. Opracowanie i wdrożenie programów szkoleniowych dla służb przeciwpowodziowych, samorządów, wolontariuszy, grup społecznych, zagrożonych powodzią i podtopieniami.

IV. Odbudowa, rozbudowa infrastruktury hydrotechnicznej.

1. Opracowanie wieloletnich planów odbudowy, modernizacji i rozbudowy budowli hydrotechnicznych: zbiorników retencyjnych, kanałów, dróg wodnych, śluz, portów, przystani, elektrowni wodnych.

2. Opracowanie wieloletnich planów rozwoju żeglugi i turystyki wodnej, dostosowanej do dróg wodnych i szlaków turystycznych sąsiednich krajów. Wspieranie programów inwestycyjnych przygotowanych przez samorzady. Opracowanie przepisów prawnych umożliwiających rozwój

Wpisany przez Zbyszek

niedziela, 13 grudnia 2015 13:12 - Poprawiony niedziela, 13 grudnia 2015 13:37

---

krajowego sektora transportu wodnego i turystyki wodnej.

V. Woda dla rolnictwa.

1. Przygotowanie i wdrożenie programu poprawy stosunków wodnych na obszarach rolnych dla zapewnienia rozwoju rolnictwa.
2. Przygotowanie i wdrożenie programu modernizacji, konserwacji i rozbudowy urządzeń wodnych na terenach rolniczych.

VI. Finansowanie gospodarki wodnej.

1. Środki z budżetu państwa.
2. Przeznaczenie większych strumieni finansowych z NFOŚ i GW oraz WFOŚ i GW na realizację programów gospodarki wodnej.
3. Wykorzystywanie funduszy z UE.
4. Wykorzystywanie funduszy samorządowych.
5. Wprowadzenie nowych taryf za korzystanie z wody.
6. Przeznaczenie opłat świadczonych przez armatorów żeglugowych na rzecz rozwoju dróg wodnych i infrastruktury wodnej.
7. Przeznaczenie środków wygospodarowanych ze sprzedaży energii elektrycznej wyprodukowanej przez elektrownie wodne należące do gospodarki wodnej.

VII. Edukacja i komunikacja społeczna, zaplecze naukowe.

1. Przygotowywanie programu rozwoju szkolnictwa wyższego, średniego i zawodowego w celu wykształcenia kadr i grup zawodowych dla gospodarki wodnej, przemysłu stoczniowego, żeglugi śródlądowej oraz ratownictwa powodziowego.
2. Przygotowanie i wdrożenie programu rozwoju edukacji w zakresie gospodarki wodnej i powodziowej we wszystkich placówkach oświatowych.
3. Opracowanie programów edukacyjnych do publikowania w mediach elektronicznych, w zakresie bezpieczeństwa powodziowego, żeglugi, turystyki wodnej.
4. Reaktywacja Instytutu Gospodarki Wodnej.

Konieczne są zmiany organizacyjne polegające na włączeniu wszystkich sektorów gospodarki wodnej do jednego resortu podporządkowanego Premierowi, co w znaczący sposób wzmocni ten sektor gospodarczy, nada mu właściwą rangę. Wykorzystane zostaną rezerwy intelektualne, finansowe na potrzeby rozwojowe.

Obecnie gospodarką wodną i problematyką powodziową zajmują się następujące instytucje:

- Ministerstwo Środowiska:
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej,
- Dyrektorzy Parków Narodowych.
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Wojewodowie,
- Rządowe Centrum Bezpieczeństwa,
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- Ministerstwo Infrastruktury:
- Urzędy Morskie,
- Urzędy Żeglugi Śródlądowej,
- Samorządy Regionalne,
- Samorządy Lokalne.
- Wojewódzkie Zarządy Melioracji i Urządzeń Wodnych,

Każda z tych instytucji posiada określone kompetencje, uprawnienia, obowiązki oraz możliwości

Wpisany przez Zbyszek

niedziela, 13 grudnia 2015 13:12 - Poprawiony niedziela, 13 grudnia 2015 13:37

---

finansowe. Brak w tej skomplikowanej organizacji właściwej koordynacji oraz racjonalnego działania.

Budowa każdego nowego obiektu hydrotechnicznego czy hydroenergetycznego uzasadnionego z punktu widzenia społecznego i ekonomicznego musi obecnie pokonać wiele barier ekologicznych w większości wyolbrzymionych. Doskonałym przykładem wymyślonych barier jest problem budowy stopnia wodnego na Wiśle poniżej Włocławka oraz trwająca siedemnaście lat budowa stopnia wodnego w Malczycach na Odrze. Instytucje i środowiska ekologiczne skutecznie utrudniają lub blokują od kilkunastu lat rozpoczęte procesy inwestycyjne tych ważnych dla gospodarki wodnej budowli hydrotechnicznych. Kolejnym przykładem wstrzymywania budowy bardzo ważnej inwestycji wodnej jest przykład Kanału Żeglugowego przez Mierzę Wiślaną. Kanał ten po wybudowaniu spowoduje odblokowanie portów naszego wschodniego wybrzeża Morza Bałtyckiego, umożliwi rozwój gospodarczy terenów od Elbląga do Braniewa.

Włączenie do programu "Natura 2000" koryt głównych rzek kraju, mimo sprzeciwu branży wodnej, samorządów, różnych organizacji branżowych, spowodowało wzrost zagrożenia powodziowego w dolinach głównych rzek (m.in. w dolinie Wisły).

Wpływ programu "Natura 2000" na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, modernizację dróg wodnych oraz rozwój energetyki wodnej nie doczekał się rzetelnej analizy. Program "Natura 2000" jest programem ekologicznym, który ogranicza rozwój wielu sektorów gospodarki wodnej. Powinien być jednak poddany analizie ekonomicznej, jak wszystkie ważne programy gospodarcze w Polsce.

Żegluga śródlądowa na całym świecie jest najbardziej ekonomicznym i najbardziej proekologicznym rodzajem transportu. Polska posiada około 3660 km dróg wodnych uznanych za żeglowne o bardzo dobrej przestrzennej lokalizacji, ale w złym stanie technicznym. Polityka transportowa UE zmierza w kierunku dalszego rozwoju żeglugi śródlądowej. Świadczą o tym następujące programy rozwojowe i wspierające:

- Zintegrowany europejski program działań na rzecz rozwoju żeglugi śródlądowej oraz dróg wodnych "NAIADES" z dnia 17.01.2006 r. oraz "NAIADES II" z 10 września 2013r.,
- "Biała Księga" z 2001r. oraz "Biała Księga" z 2011r. w których wskazywane są główne kierunki europejskiej polityki transportowej, w tym konieczność rozwoju żeglugi śródlądowej dla równoważenia systemów transportowych.
- "Porozumienie o śródlądowych drogach wodnych międzynarodowego znaczenia" - AGN z 1996 roku. Przez Polskę biegną ważne szlaki wodne o międzynarodowym znaczeniu:
  - E30 - Morze Bałtyckie - Dunaj przez Odrę,
  - E40 - Morze Bałtyckie (z Gdańska) przez Wisłę - Bug aż do Dniepru,
  - E70 - Holandia - Niemcy (przez Odrę) - Warta - Wisła do Gdańska.

Liczne są projekty opracowane przez samorzady regionalne dotyczące rozwoju szlaków turystycznych na rzekach. Są to:

- "Pętla Żuławska: Wisła - Nogat - Kanał Elbląski - Szarpawa",
- Szlak Wodny im Króla Stefana Batorego: Warszawa- Zamek Królewski:
- Wisła - Kanał Żerański - Kanał Królewski- Jezioro Zegrzyńskie- Narew - Biebrza - Kanał Augustowski (Niemen)",
- Wisła-Zalew Włocławski-Wisła -Nogat- Kanał Jagielloński- Elbląg -Zalew Wiślany- Zatoka Pucka / Morze Bałtyckie,
- Wielka Pętla Wielkopolska: Wisła - Noteć - Warta -Odra",
- Kraków - Gdańsk (po Wiśle),

Wpisany przez Zbyszek

niedziela, 13 grudnia 2015 13:12 - Poprawiony niedziela, 13 grudnia 2015 13:37

- Odrzańska Droga Wodna w ramach Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC Rout 65,
- Kanał Odra -Dunaj,
- Kanał Śląski,
- Kanał Mazurski i inne.

Żegluga śródlądowa może stać się ważną gałęzią gospodarczą, przyczyniając się do rozwoju gospodarczego wielu regionów kraju. Rozwój tego sektora gospodarczego wpłynie na rozwój przemysłu portowego, stoczniowego, energetycznego oraz turystyki wodnej.

Na całym świecie rośnie zapotrzebowanie na energię elektryczną, w tym na tak zwaną "czystą" energię, bez której nie jest praktycznie możliwa jakakolwiek działalność. Ilość energii elektrycznej produkowanej w elektrowniach wodnych na świecie utrzymuje się na stałym poziomie 16-20% całej wytwarzanej energii elektrycznej. Wskazuje to, że ilość energii elektrycznej wytwarzanej w elektrowniach wodnych, w wartościach bezwzględnych, stale rośnie. Jest to energia odnawialna, a wytwarzanie jej nie powoduje zanieczyszczeń wody, gleby ani atmosfery. Przy projektowaniu i pracy elektrowni wodnych musi być jednak zachowana zasada zrównoważonego rozwoju.

Polska posiada potencjalne zasoby energetyki wodnej (uzasadnione technicznie i ekonomicznie) szacowane na około 8 TWh/rocznie. Sumarycznie energia elektryczna wytwarzana w Polsce w elektrowniach wodnych (bez elektrowni szczytowo-pompowych) nie przekracza 1,5% całej wytwarzanej energii elektrycznej. Obecny rozwój energetyki wodnej w Polsce jest skromny, natomiast większy mógłby znacznie poprawić nasz bilans energii odnawialnej. Wobec konieczności znacznego zwiększenia produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do 2015 roku, należy opracować program rozwoju energetyki wodnej w Polsce w oparciu o istniejące i potencjalne warunki.

Przedstawione ważniejsze propozycje programowe dla rozwoju gospodarki wodnej w celu odrobienia wieloletnich zaległości, wymagają podjęcia odważnych decyzji politycznych, gospodarczych i społecznych. Proponowane zmiany organizacyjne pozwolą nadać nowy impet całej gospodarce wodnej i morskiej. Wykorzystane zostaną rezerwy intelektualne, techniczne, finansowe, które wpłyną na rozwój gospodarczy w większości zaniedbanych rejonach kraju.

Polska w krótkim okresie czasu może stać się bardzo ważnym w Europie ośrodkiem turystyki wodnej, ponieważ posiadamy olbrzymi niewykorzystany potencjał rzek oraz terenów nadających się do turystyki. Rozwój turystyki wodnej przyczyni się do rozwoju żeglugi śródlądowej, najbardziej wydajnego i racjonalnego energetycznie kierunku transportowego. Dwie polskie rzeki, Wisła i Odra, stanowią ważne zaplecze naszych portów morskich: Gdańska, Gdyni, Elbląga, Szczecina i Świnoujścia i Polic. Ten potencjał rzeczno-morski, odpowiednio wykorzystany stworzy nowe miejsca pracy, może stać się kołem napędowym gospodarki. Drogi wodne z zachodu na wschód, odblokowanie morskich portów wybrzeża wschodniego stanowią kolejny potencjał gospodarczy oczekujący na wykorzystanie.

Zwiększenie możliwości zatrzymywania w kraju wód opadowych z 6,5 % do 15 % (standard UE) poprawi sytuację powodziową oraz sytuację wodną w okresie suszy.

Czytelne i racjonalne metody zarządzania gospodarką wodną oraz bezpieczeństwem powodziowym stworzą nowe warunki do rozwoju ważnych dziedzin życia gospodarczego i społecznego.

Memoriał ten został opracowany przez ekspertów od gospodarki wodnej i żeglugi śródlądowej, przedstawicieli stoczni rzecznych oraz turystyki wodnej będących przedstawicielami organizacji pozarządowych, współpracujących w ramach Porozumienia w sprawie wspierania inicjatyw i

Wpisany przez Zbyszek

niedziela, 13 grudnia 2015 13:12 - Poprawiony niedziela, 13 grudnia 2015 13:37

---

programów rozwoju gospodarczego Polski w oparciu o walory rzek i Morza Bałtyckiego "Wisła-Odra- Bałtyk". Inicjatorem powołania Porozumienia "Wisła -Odra- Bałtyk" jest Liga Morska i Rieczna. Sygnatariusze Porozumienia "Wisła -Odra-Bałtyk" prezentowali niniejszy Memoriał podczas konferencji która odbyła się w Senacie RP z okazji "90-lecia powrotu Polski nad Bałtyk" w dniu 25 lutego 2010 roku, tuż po powodzi jaka miała miejsce w 2009 roku w Polsce. W 2010 roku Memoriał przesłany był do Najwyższych Władz Rzeczypospolitej Polskiej z nadzieją, że zostanie skierowany do przeanalizowania i wdrożenia przez merytoryczne instytucje oraz komisje sejmowe i senackie.

Memoriał nie stracił nic na aktualności dlatego w 2015 roku kierujemy go ponownie do Prezydenta RP, Premiera, Marszałków Sejmu i Senatu z nadzieją że zostanie przyjęty z należną uwagą .Deklarujemy współpracę z przedstawicielami zainteresowanych instytucji w celu udzielenia ewentualnych wyjaśnień.

W imieniu organizacji pozarządowych skupionych w Porozumieniu "Wisła - Odra - Bałtyk".

Wiceprezes Zarządu Głównego
Ligi Morskiej i Riecznej

Wacław L. Kowalski